

Uzasadnienie
do projektu uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego w sprawie wymiaru godzin
zajęć nauczycieli, zasad ich rozliczania i obniżek

Zgodnie z art. 42 ust. 7 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, do kompetencji organu prowadzącego szkołę lub placówkę należy określenie zasad udzielania i rozmiaru obniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycielom, którym powierzono stanowiska kierownicze oraz tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli niewymienionych w art. 42 ust. 3 ustawy Karta Nauczyciela.

Dnia 1 września 2025 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2025 r. poz. 1160). Zgodnie z art. 18 ust. 3 tej ustawy dotychczasowe akty wydane na podstawie art. 42 ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela zachowują moc do dnia 1 września 2026 r. W związku z powyższym zachodzi konieczność podjęcia nowej uchwały dostosowującej obowiązujące regulacje do aktualnego stanu prawnego. Uchwała określa zasady udzielania i rozmiar obniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycielom, którym powierzono stanowiska kierownicze, a także tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli niewymienionych w art. 42 ust 3 – Karta nauczyciela zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Samorząd Województwa Lubelskiego.

Uchwała ta podlega opiniowaniu przez reprezentatywne związki zawodowe zrzeszające nauczycieli, zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 770) oraz konsultacjom z Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych przy Marszałku Województwa Lubelskiego, z Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego i z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – art. 44a ust.2 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2026 r. poz. 884) i art. 4 pkt 14, art. 5 ust. 2 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2025 r. poz. 1338 z późn. zm.).

Z uwagi na fakt, iż w § 7 określono dzień wejścia w życie uchwały z datą wsteczną (1 września 2026 r) zasadnym jest wskazania podstaw oparcia się na przepisach art. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461 oraz z 2026 r. poz. 912), zwanej dalej również jako „u.o.a.n.”

Wskazać należy, iż zgodnie z naczelną zasadą, określoną w art. 4 ust. 1 u.o.a.n., akty normatywne uchwalane przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy. Natomiast wyjątek od tej zasady statuuje m.in. art. 5 u.o.a.n. zgodnie z którym przepisy art. 4 nie wyłączają możliwości nadania aktowi normatywnemu wstecznej mocy obowiązującej, jeżeli zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Przedmiotowa uchwała dotyczy wymiaru godzin zajęć nauczycieli, zasad ich rozliczania i obniżek, o których mowa w art. 42 ust. 7 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela w związku z art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw. Podnieść należy, iż możliwość ustalenia mocy obowiązującej aktu normatywnej z mocą wsteczną, obwarowana jest koniecznością

wskazania przesłanek uzasadniających ustalenie mocy obowiązującej aktu normatywnego z datą wsteczną w stosunku do podjęcia uchwały. Przesłankami tymi są:

- uzasadnienie danego przypadku,
- wykazanie ważnego interesu państwa,
- wykazanie braku sprzeczności z zasadami demokratycznego państwa prawnego.

W przedmiotowej sprawie uchwała wywierać będzie pozytywny skutek dla jej adresatów (osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz nauczycieli szkół i placówek prowadzonych przez Samorząd Województwa Lubelskiego). Sejmik Województwa Lubelskiego zobowiązany jest do podjęcia uchwały w sprawie zasad i tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 7 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, ze względu na fakt, iż dotychczasowe akty wydane przez Samorząd Województwa Lubelskiego w brzmieniu dotychczasowym zachowują moc do dnia 1 września 2026 r. Wobec czego działania w ww. zakresie muszą być podjęte niezwłocznie, a tym samym zasadne jest ustalenie mocy obowiązującej od 1 września 2026 r.

Należy podkreślić, iż w doktrynie przyjmuje się, że akty normatywne, których moc obowiązującą ustalono z mocą wsteczną nie mogą tworzyć po stronie adresata nowych obowiązków lub obciążeń, bowiem takie działanie miałoby charakter sprzeczności w stosunku do zasad demokratycznego państwa prawa. Trybunał Konstytucyjny podkreślał w swoich orzeczeniach, że zakaz ustanawiania retroaktywnego prawa nie ma charakteru bezwzględneho, absolutnego i w sytuacjach nadzwyczajnych ustawodawca może od niego odstąpić (por. wyrok TK z dnia 24 października 2000 r., K 12/00, OTK 2000, Nr 7, poz. 255). Odstępstwo od tej zasady jest dopuszczalne wtedy, gdy "jest to konieczne dla realizacji wartości konstytucyjnej, ocenionej jako ważniejsza od wartości chronionej zakazem retroakcji" (por. wyrok TK z dnia 31 stycznia 2001 r., P 4/99, OTK 2001, Nr 1, poz. 5), "a jednocześnie realizacja tej zasady nie jest możliwa bez wstecznego działania prawa" (por. wyrok TK z dnia 7 lutego 2001 r., K 27/00, OTK 2001, Nr 2, poz. 29). Sytuacja adresatów niniejszej uchwały, po jej podjęciu nie pogorszy ich sytuacji, wobec czego nie istnieją przesłanki wyłączające możliwość ustalenia w uchwale mocy wstecznej jej obowiązywania.

Mając na uwadze powyższe, niniejsza uchwała jest zasadna i konieczna.